

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2018-09-12
Stockholm

Mål nr
M 6855-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-06-22 i mål nr M 5418-16, se bilaga A

PARTER

Klagande

Trafikverket
781 89 Borlänge

Motpart

1. Söderåsens miljöförbund
Box 74
264 21 Klippan

2. IB

SAKEN

Föreläggande att vidta bullerbegränsande åtgärder på fastigheten XXX i Svalövs kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Söderåsens miljöförbunds beslut den 16 juni 2016, dnr 2015.1739-17.

Dok.Id 1429055

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Trafikverket har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva underinstansernas avgöranden.

Söderåsens miljöförbund har motsatt sig ändring.

IB har getts tillfälle att yttra sig över överklagandet, men har inte inkommit med något yttrande.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Trafikverket har hänvisat till vad verket framfört tidigare och anfört i huvudsak följande:

För att klara de långsiktiga värdena mot väg inomhus krävs en ca 29 meter lång och 1,3 meter hög skärm i tomtgräns, ca 8 meter från vägmitt. För att klara in- och utfart till fastigheten med bil måste skärmen förses med en öppningsbar enhet. Om skärmen ska ge tillräckligt skydd måste dörren hållas stängd. Byggande och drift av en sådan skärm inklusive drift- och underhållskostnader under 30 år blir ca 230 000 kr. Samhällsnyttan av skärmen under motsvarande tid blir ca 56 000 kr. Det är fråga om ett hushåll och relativt måttligt förhöjda bullernivåer. Kostnaden för skärmen blir ca fyra gånger högre än samhällsnyttan, vilket ger en negativ s.k. nettonuvärdeskvot och gör skärmen samhällsekonomiskt orimlig att uppföra. En bullerskärm är, om än tekniskt möjlig, inte vare sig ekonomiskt rimlig eller miljömässigt motiverad att uppföra. Andra bullerdämpande åtgärder är, med hänsyn till de måttligt förhöjda bullernivåerna och den relativt låga hastigheten på vägen, inte heller motiverade. Även om riktvärdena för inomhusmiljön enligt infrastrukturpropositionen skulle anses relevanta för bedömning av vad som kan betraktas som en olägenhet för hälsa, är det helt nödvändigt i skälighetsbedömningen att beakta det åtgärdsbehov som föreligger och det åtgärdsprogram som genomförs. Prioritering av åtgärder på grundval av inkomna klagomål skulle på ett allvarligt sätt rubba den åtgärdsplanering som behöver ske och innebära att än mer angelägna åtgärder skulle försenas. Det måste i stället vara

den faktiska bullersituationen som avgör vilka fastigheter som ska prioriteras för riktade åtgärder. Nivåerna för buller inomhus på den aktuella fastigheten ligger under gällande riktvärden.

Trafikverket har bifogat beräkning av vägtrafikbuller för fastigheten XXX, daterad den 20 september 2017.

Söderåsens miljöförbund har anfört i huvudsak följande:

Fastigheten uppfyller visserligen inte Trafikverkets kriterier för åtgärder enligt deras åtgärdsprogram men det är ändå rimligt att kräva åtgärder i detta fall. Det föreligger olägenhet för människors hälsa i det aktuella fallet. Åtgärder är motiverade oaktat om ljudnivåerna vid fasad överskrider den nivå som anges för åtgärdsetapp 1 eller inte. Det har i flera domstolsprövningar konstaterats att ett långsiktigt arbete med bullerdämpande åtgärder enligt riktlinjerna i infrastrukturpropositionen inte kan anses utgöra hinder för att kräva åtgärder i enskilda fall där olägenhet påvisas. Kraven på åtgärder är motiverade och skäligen. I vissa fall är det möjligt att uppnå målsättningen att ljudnivåerna inomhus inte ska överskrida de riktvärden som i praxis kommit att gälla för god bebyggd miljö med byggnadstekniska åtgärder såsom fönsterbyte, byte av ventiler osv. i stället för uppförande av skärm. Dessa alternativ kan sannolikt genomföras till klart lägre kostnad än vad som redovisas för uppförande av plank och de medför inte drift- och underhållskostnader i motsats till vad som redovisats för alternativet med bullerskärm. Bedömningen av vilka byggnadstekniska åtgärder som faktiskt krävs får göras utifrån de tekniska förutsättningarna i aktuell byggnad.

REMISSYTTRANDEN

Naturvårdsverket har anfört i huvudsak följande:

Utgångspunkten är att buller inomhus som överskrider riktvärdena 30 dBA_{eq} och 45 dBA_{max} är att anse som en olägenhet för människors hälsa (jfr Folkhälso-myndighetens allmänna råd om buller inomhus [FoHMFS 2014:13]). Naturvårdsverket utgår från dessa värden för bedömningen av när olägenhet föreligger enligt 9 kap. 3 §

miljöbalken, såväl i prövningsärenden som i övriga sammanhang. Denna nivå har stöd i forskning. Vid olägenhetsbedömningen ska hänsyn även tas till lokala faktorer i det enskilda fallet. Bland sådana faktorer bör vägas in till exempel om mer störningskänsliga personer berörs, eller om buller från flera ljudkällor förekommer. I det aktuella fallet kan Naturvårdsverket inte utifrån de remitterade handlingarna bedöma om någon sådan lokal faktor föreligger. Naturvårdsverket gör här ingen bedömning av om de föreslagna åtgärderna kan anses rimliga utan överlåter detta till domstolen. Det kan emellertid konstateras att föreslagen åtgärd av fönster torde medföra att olägenhet för människors hälsa avvärs, till en i dessa sammanhang ringa kostnad.

Folkhälsomyndigheten har anfört i huvudsak följande:

Buller inomhus som överskrider riktvärdena 30 dBA_{eq} och 45 dBA_{max} bör anses utgöra en olägenhet för människors hälsa. Vid olägenhetsbedömningen ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till lokala faktorer och särskilda omständigheter i det enskilda fallet. Myndigheten kan inte, utifrån de redovisade handlingarna, bedöma om någon sådan lokal faktor eller särskild omständighet föreligger i det aktuella fallet. Det bör vara lämpligt att en olägenhetsbedömning vid förekommande buller inomhus från väg- och spårtrafik baseras på Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus med stöd av motsvarande riktvärden i infrastrukturpropositionen. Myndigheten gör i det aktuella fallet ingen bedömning av om de föreslagna åtgärderna kan anses rimliga utan överlåter detta till domstolen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan om och i vilken utsträckning bullerdämpande åtgärder ska vidtas har prövats av Mark- och miljööverdomstolen vid ett flertal tillfällen (se bland annat rättsfallen MÖD 2007:16 och MÖD 2008:27 samt Mark- och miljööverdomstolens dom den 27 mars 2018 i mål nr M 3200-17). Av dessa avgöranden framgår att det generellt sett finns ett behov av att åtgärda trafikbuller i samhället och att utgångspunkten bör vara att bullernivåerna inte ska vara högre än vad som motsvarar en god miljö.

En god miljö har ansetts motsvara de riktvärden för ny- och ombyggnationer som framgår av infrastrukturpropositionen (prop. 1996/97:53). Dessa anges till 55 dB(A) som ekvivalentnivå utomhus vid fasad, 30 dB(A) som ekvivalentnivå inomhus och 45 dB(A) som maximalnivå inomhus nattetid. När det gäller befintliga miljöer som exponeras för vägtrafikbuller anges att i en första etapp bör åtgärdsprogram genomföras som syftar till att klara angivna nivåer för buller inomhus för de fastigheter med 65 dB(A) eller mer som ekvivalentnivå utomhus (se a prop. s. 43 f). Anledningen till detta är att behovet av åtgärder är mycket omfattande och de mest utsatta bostäderna måste prioriteras. I särskilda fall kan det dock finnas anledning att överväga bullerdämpande åtgärder vid lägre bullernivåer (se MÖD 2000:32). Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus ger också vägledning för vad som ska anses som en god miljö oavsett vilken typ av bullerkälla som det är fråga om.

Någon revidering av målsättningen i infrastrukturpropositionen har inte skett, varför Mark- och miljööverdomstolen i det nu aktuella fallet utgår från de riktvärden som anges där.

Enligt Trafikverkets bullerberäkningar uppgår ljudnivåerna inomhus i den aktuella bostaden till 32 dB(A) ekvivalentnivå och 49 dB(A) maximalnivå nattetid. Ljudnivåerna överskrider således de värden som anges i Folkhälsomyndighetens allmänna råd och är därmed att anse som olägenhet för människors hälsa.

Frågan är då om det finns skäl att ställa krav på Trafikverket att vidta bullerbegränsande åtgärder utifrån den rimlighetsavvägning som ska göras. Av Trafikverkets bullerberäkningar framgår att den ekvivalenta ljudnivån utomhus på fastigheten ligger under 65 dB(A) med god marginal. IB fastighet omfattas således inte av den första etappen i åtgärdsprogrammet i infrastrukturpropositionen. Några särskilda omständigheter för att ändå förelägga om bullerdämpande åtgärder har inte framkommit. Den omständigheten att det fönsterbyte som IB föreslagit skulle kunna utföras till endast en liten del av kostnaden för ett bullerplank föranleder ingen annan bedömning. Miljöförbundets föreläggande ska därmed upphävas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, hovrättsrådet Margaretha Gistorp, referent, tekniska rådet Yvonne Eklund och hovrättsrådet Li Brismo.

Föredragande har varit Ulrika Agerskans.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-06-22
meddelad i
Växjö

Mål nr M 5418-16

KLAGANDE

Trafikverket
Box 810
781 28 Borlänge

MOTPART

1. IB

2. Söderåsens miljöförbund
Box 74
264 21 Klippan

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länstyrelsen i Skåne läns beslut 2016-11-16 i ärende nr 505-21410-16, se bilaga 1

SAKEN

Beslut om föreläggande att vidta bullerbegränsande åtgärder på fastigheten XXX, Svalövs kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Söderåsens miljöförbund (nedan miljöförbundet) beslutade den 16 juni 2016 (2015.1739-17) att förelägga Trafikverket att senast den 30 november 2016 på fastigheten Röstånga 19:120 genomföra de bullerskyddsåtgärder som krävs för att trafikbullret från väg 108 inte ska överstiga de riktvärden för trafikbuller inomhus som anges i regeringens prop. 1996/97:53, *Infrastrukturinriktning för framtida transporter*. Trafikverket överklagade beslutet till Länsstyrelsen Skåne (nedan länsstyrelsen) som i beslut den 16 november 2016 avslag överklagandet.

Trafikverket har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Trafikverket har yrkat att länsstyrelsens och miljöförbundets beslut ska upphävas. Som grund för sitt yrkande har de i huvudsak framfört följande.

Den ambitionsnivå som i infrastrukturpropositionen 1996/97:53 beslutades gälla vid väsentlig ombyggnad och nybyggnad, var ett åtagande som bedömdes inte kunna omfatta befintliga bostäder vid befintliga vägar. I sådana situationer beslutades därför att åtgärder istället skulle vidtas enligt ett åtgärdsprogram för de mest utsatta fastigheterna, som på sikt skulle syfta till att uppnå riktvärdena inomhus. Inga beslut har fattats därefter som innebär en ändring av den inriktningen och så vitt Trafikverket känner till, har inte heller vägledande domar pekats i en annan riktning. Trafikverkets åtgärdsprogram har upprättats i enlighet med förordning (2004:675) om omgivningsbuller. Förordningen, och därmed även åtgärdsprogrammen, har stöd i 5 kap. 4–9 § § miljöbalken (MB).

De riktvärden för maximalt och ekvivalent buller som anges i prop. 1996/97:53 är alltså gällande, då värdena inte ändrades i den senaste infrastrukturpropositionen, prop. 2012/13:25. Där har heller inte uttalats något om att de åtgärdsprogram som Trafikverket enligt prop. 1996/97:53 fick i uppdrag att upprätta, inte längre skulle vara gällande.

Mark- och miljööverdomstolen har i två avgöranden under 2013, MÖD M10049-12 och MÖD M1858-13, bekräftat denna bild då domstolen i dessa avgöranden angivit att målsättningen i befintlig miljö enligt infrastrukturpropositionen är det åtgärdsprogram som syftar till att nå riktvärdena inomhus för fastigheter med en ekvivalentnivå över 65 dBA. Anledningen till detta är åtgärdsbehovets omfattning i landet och behovet av planering och prioritering för att genomföra åtgärderna.

Den åtgärdsetapp som i prop. 1996/97:53 benämns etapp 1 (år 1990–2007), kan till synes anses avklarad, men det finns ändå ett åtgärdsbehov inom denna grupp av bullerutsatta, med tanke på trafik- och hastighetsökningar samt att fastighetsägare tidigare tackat nej till erbjudande om åtgärder. I Trafikverkets pågående åtgärdsprogram (2014–2018) definieras de mest utsatta permanent- och fritidsbostäderna som de som beräknas ha en ljudnivå överskridande;

- L_{max} 55 dBA, inomhus, fler än fem gånger per natt (22–06),
- L_{eq} 40 dBA, inomhus, årsmedeldygn,
- L_{eq} 65 dBA, uteplats, årsmedeldygn.

Nuvarande kriterier i åtgärdsprogrammet innebär att åtgärdsbehov föreligger för ett stort antal fastigheter som har en mer utsatt bullersituation än den i föreläggandet aktuella fastigheten. Inom tidsperioden för det nu gällande åtgärdsprogrammet (2014–2018) är till exempel ambitionen att cirka 10 000 boende vid statlig väg och järnväg som fortfarande exponeras för ljudnivåer på 10 dBA eller mer över riktvärdena inomhus, ska erbjudas bullerskyddsåtgärd.

Det är i förevarande fall fråga om en bostadsbyggnad som uppförts före våren 1997. Den störande vägen har inte byggts om efter denna tidpunkt. Det är således fråga om befintlig miljö varför bullerriktvärdena för befintlig miljö ska tillämpas. Enligt Trafikverkets bullerberäkning gällande den aktuella fastigheten är den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid fasad 59 dBA och den maximala ljudnivån 74 dBA. Med en antagen fasaddämpning på 25 dBA blir den ekvivalenta ljudnivån inomhus 34 dBA, vilket ska jämföras med 40 dBA inomhus årsmedeldygn och den maximala

ljudnivån 49 dBA inomhus, vilket ska jämföras med 55 dBA max. Det kan således konstateras att bullernivåerna i den aktuella byggnaden ligger under de riktvärden som gäller för byggnader i befintlig miljö. Länsstyrelsen har i sitt beslut hänvisat till de bullerriktvärden som gäller för ny- och ombyggnad, vilket enligt Trafikverkets mening blir missvisande.

Enligt ett flertal avgöranden från Miljööverdomstolen och senare Mark- och miljööverdomstolen har angivits att vid bullerstörning från väg behöver åtgärder övervägas först då bullret vid fasad är eller överskrider den ekvivalenta nivån 65 dBA (MÖD 2007:16, MÖD 2008:27, M 1049-112 och M 1858-13). Att det alltjämt är de riktvärden som stipulerats i infrastrukturpropositionen 1996/97:53 och som ska tillämpas även enligt prop. 2012/13:25 framgår även av Naturvårdsverkets riktvärden för buller från väg- och spårtrafik vid befintliga bostäder (ÄNR NV-08465-15).

Med hänsyn till att riktvärdena för buller inte överskrids på den aktuella fastigheten, är det Trafikverkets uppfattning att bullerbegränsande åtgärder inte behöver vidtas, varför såväl länsstyrelsens som miljöförbundets beslut bör upphävas.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning att ett långsiktigt arbete med bullerdämpande åtgärder inte utgör ett hinder mot att åtgärder vidtas vid konstaterad olägenhet. Trafikverkets åtgärdsprogram får inte vara styrande vid tillämpningen av miljöbalken i ett enskilt fall. Mark- och miljööverdomstolen har i dom den 23 maj 2016 i mål M 77-16, som gällde föreläggande om bullerdämpande åtgärder från järnvägstrafik, uttalat sig i frågan om när bullerdämpande åtgärder kan krävas. Enligt mark- och miljödomstolen torde domen även vara tillämplig på vägtrafik.

Mot bakgrund av det ovan anförda finns det skäl att ställa krav på Trafikverket att vidta bullerbegränsande åtgärder under förutsättning att det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. Kostnaderna för åtgärderna är enligt mark- och miljödomstolens mening inte orimliga med hänsyn till den samhällsnytta som åtgärderna från hälsosynpunkt kommer att medföra (jfr MÖD 2008:27). Vad Trafikverket har anført föranleder ingen annan bedömning. Överklagandet ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 13 juli 2017.

Cecilia Giese Hagberg

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Cecilia Giese Hagberg, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson. Föredragande har varit beredningsjuristen Helena Lundström.